

WECF | Women in Europe for a Common Future

**Pesticide
Action
Network**
Europe

Pas op bij het Kerstdiner - Veel groenten en fruit niet veilig voor zwangere vrouw en jonge kind!

Groente en fruit uit de Nederlandse supermarkten is voor de meest kwetsbare groepen zoals zwangere vrouwen baby's en peuters vaak niet veilig volgens een steekproef van WECF en PAN-Europe – het gaat vooral om sla, tomaten, komkommers, appels, aardbeien, druiven en nectarines.

Utrecht, 18 december 2012 - **WECFⁱ heeft meetgegevens van pesticideresiduen in groenten en fruit uit de Nederlandse winkelschappen geanalyseerdⁱⁱ en vond vele resten van hormoonverstorende bestrijdingsmiddelen. Deze chemische stoffen kunnen al in hele lage dosis de ontwikkeling en gezondheid van kinderen aantasten. WECF vond in 55% van de geteste aardbeien en in 90% van de appels uit Nederlandse supermarkten pesticideresiduen met hormoonverstorende werking, ondanks het feit dat Europa blootstelling aan zulke stoffen in voedsel sinds 2009 niet toelaatⁱⁱⁱ**

Naar aanleiding van Europees onderzoek door PAN-Europe^{iv}, heeft WECF in Nederland een steekproef uitgevoerd naar residuen in groenten en fruit in de winkelschappen en vond vele verschillende pesticide residuen, waarvan grote aantallen hormoonverstorende bestrijdingsmiddelen. Hiervoor werden de analysesresultaten van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onder de loep genomen^v. Bijvoorbeeld in één monster Nederlandse aardbeien werd een cocktail van 9 verschillende pesticide residuen gevonden, waarvan 2 met hormoonverstorende werking. In totaal werden 9 verschillende hormoonverstorende residuen in 90 aardbeien monsters gevonden. De gemiddelde (cumulative) concentratie was 0,50 mg/kg.

“De vervuiling met deze stoffen in groenten en fruit in Nederlandse winkels ligt op een vergelijkbaar niveau als in andere Europese landen, zoals blijkt uit het onderzoek van PAN-Europe. Soms zelfs hoger zoals in sla” aldus Hans Muilerman van Pan-Europe. “Een half pondje sla uit de Nederlandse winkels bevat gemiddeld meer stoffen met hormonale werking dan de anticonceptiepil”.

De totale hoeveelheid hormoonverstorende stoffen per product overschrijdt bovendien dikwijls de EU-norm voor baby- en peutervoeding^v (0,01 mg/kg). Bijvoorbeeld voor aardbeien, appel, sperzieboon wordt deze norm gemiddeld 50x overschreden, tot 136x in sla. Daarbij werden uitschieters gevonden tot 490 x de norm (propamocarb in sla)^{vi}. Bijna de helft van de onderzochte en in Nederland geteelde appels is vervuild met Captan - de hoogste gemeten waarde van 0,75 mg/kg is 75x de baby norm.

“Terwijl die norm wel wordt gehanteerd voor een potje babyvoeding, wordt er bij verse producten de hand mee gelicht. Dit is onacceptabel. Ouders moeten hun opgroeiende baby's veilig een

zelfgemaakte hap kunnen geven. En vooral voor zwangere vrouwen is het belangrijk dat ze groenten en fruit zonder hormoon verstorende stoffen consumeren – het gaat direct door de placenta naar het kind” concludeert Margriet Samwel van WECF.

In de biologische producten werden geen pesticidenresten aangetroffen. “Gelukkig waren er ook een aantal conventionele producten met weinig of geen pesticideresiduen vervuild, zoals bloemkool, broccoli, champignons, Chinese kool, courgette, rode biet, rode kool, witte kool en uien - eet dus liever dit soort winterkost, dan sla en aardbeien voor het kerstmaal” zegt Marie Kranendonk van WECF.

WECF raadt zwangere en borstvoeding gevende vrouwen aan om zoveel mogelijk biologische producten te eten en die ook voor bereiding van baby- en kindervoeding te gebruiken.

De Europese Unie heeft in 2009 besloten dat er in het geheel geen blootstelling mag zijn aan hormoonverstorende residuen van pesticiden in voedsel – waarom gebeurt er dan niets? WECF is zeer bezorgd en vraagt om wetgeving die deze hormoonverstorende pesticiden verbiedt. Hormoonverstorende stoffen zijn bijzonder gevaarlijk voor het ongeboren kind en baby’s. Zelfs kleine doses kunnen de ontwikkeling onomkeerbaar in de war sturen. Volgens nieuwe inzichten van de wetenschap kan dit mogelijk leiden tot hersenschade, verminderde vruchtbaarheid en chronische ziekten bevorderen als diabetes, obesitas en borst –of prostaatcancer^{vii}.

Contact:

WECF Margriet Samwel 06-1253 2613 en Marie Kranendonk 06-53556941
PAN-Europe Hans Muilerman 06- +31 (0) 6 5580 7255

Voor meer informatie, high resolutie beeldmateriaal of een interview kunt u rechtstreeks contact opnemen met Chantal Van den Bossche, woordvoerder WECF via 06-28129992 of via chantal.vandenbossche@wecf.eu

www.wecf.eu

www.eenveilignest.nl

ⁱ Women in Europe for a Common Future - netwerk van vrouwen voor een duurzame toekomst - is een internationaal netwerk van 150 vrouwen en milieuorganisaties uit 50 landen die zich inzetten voor een gezond milieu

ⁱⁱ Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, 2012, Bestrijdingsmiddelen op groente en fruit, controle resultaten.

<http://www.vwa.nl/onderwerpen/meest-bezocht-a-z/dossier/bestrijdingsmiddelen-op-groente-en-fruit/controleresultaten>

ⁱⁱⁱ REGULATION (EC) No 1107/2009, VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 21 oktober 2009

betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad

^{iv} Pesticide Action Network (PAN) Europe onderzocht de hoeveelheid hormoonverstorende pesticiden in groenten en fruit op de Europese markt. De resultaten lieten zien dat residuen van zeker 30 hormoonverstorende pesticiden voorkwamen op een groot aantal producten. Dit is gepubliceerd op de PAN website ‘Verstorend Voedsel’ en in hun duidelijke Consumentengids

^v Europese Richtlijn 91/321/EEG van de Commissie van 14 mei 1991 inzake volledige zuigelingenvoeding en opvolgzuigelingenvoeding; vervangen in 2008 door richtlijn 2006/141/EG

^{vi} WECF analyseerde de metingen van de NVWA (2) en vond hormoonverstorende pesticide residuen (cumulatief) van 0,48 mg/kg in appels, 0,50 mg/kg in sperzieboon en aardbeien en 1,36 mg/kg in kropsla/bindsla.

^{vii} European Environmental Agency (EEA) Technical report No 2/2012 The Impact of Endocrine Disrupters

EH Report: Developmental origins of non-communicable disease: <http://www.ehjournal.net/content/11/1/42>

Bijlage

Verdere Informatie over de steekproef naar residuen van pesticides die ongewenst de hormoonhuishouding van mensen ontregelen

Op basis van de metingen van de NVWA is door de organisaties (WECF en PAN) de gemiddelde totale hoeveelheid (cumulatief) van hormoonverstorende pesticiden resten in een aantal geselecteerde producten van Nederlandse supermarkten berekend. De reeds door PAN-Europe opgestelde lijst van hormoonverstorende pesticiden is op meerdere wetenschappelijke lijsten gebaseerd. zie <http://www.disruptingfood.info/nl/>; http://www.disruptingfood.info/files/PANE - 2012 - Consumer_guide_EDC - NL.pdf onder werkwijze, methode.

WECF stelde vast dat in 55 procent van de geteste aardbeien en in 90% van de appels uit Nederlandse supermarkten pesticide residuen met hormoonverstorende werking werden gevonden. Bijna de helft van de onderzochte appels is vervuild met Captan, een pesticide met hormoonverstorende eigenschappen; de hoogste gemeten waarde (0,75 mg/kg) werd gevonden in Nederlandse appels, dat is 75x de baby norm.

In de geteste aardbeien werden in totaal 10 en in appels 8 verschillende stoffen met hormoonverstorende eigenschappen aangetoond. De gevonden concentraties waren bij alle stoffen vaak boven of zelfs ver boven de toelaatbare waarde in voeding voor baby's en opvolgzuigelingen voeding.

Overschrijding van de Babynorm

Bovendien heeft WECF gekeken naar de totale hoeveelheid residuen per product vergeleken met de wettelijk toelaatbare norm voor pesticide residuen in baby en opvolgzuigelingen voeding.

Deze 'babynorm' is 0,01 mg per kg voeding. Gevonden werd voor appels een gemiddelde totale hoeveelheid hormoonverstorende pesticide residuen van 0,48 mg/kg. Dus 48 x de baby norm. Voor sperzieboon 0,50 mg/kg en aardbeien 0,50 mg/kg (50 x de norm) en kropsla/bindsla 1,36 mg/kg (136 x de norm)

Vaak pesticidencocktails in één product

Vele groenten en vruchten zijn gelijktijdig met een aantal verschillende soorten pesticide reststoffen vervuild. Behalve de residuen met hormoonverstorende werking werden nog vele andere pesticiden gevonden. In Nederland gekweekte aardbeien werden gemiddeld 4,7 verschillende pesticide reststoffen aangetoond. De kroon werd gespannen bij monsters Nederlandse aardbeien gekocht bij Albert Heijn en C1000. Deze aardbeien bevatten pesticide cocktails met respectievelijk 15 en 11 verschillende residuen. Behalve aardbeien, appels, waren vele andere vruchten en groenten eveneens met hormoonverstorende pesticiden residuen vervuild.

NVWA houdt geen rekening met kwetsbare groepen

De NVWA concludeert echter in zijn rapport „ Het aantal overschrijdingen van de maximaal toegestane gehalten van residuen van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland en de EU is zeer gering“. Bij deze beoordeling houdt de NVWA echter geen rekening met de meest kwetsbare groepen zoals ongeborenen (zwangere vrouwen), baby's en jonge kinderen. En ook niet met de cumulatieve effecten van blootstelling aan meerdere pesticiden in een product. En al helemaal niet met het feit dat bepaalde pesticiden al in zeer lage dosis schadelijk kunnen zijn vanwege hun hormoonverstorende eigenschappen.

Advies: Eet biologisch

In biologische producten worden deze pesticiden resten niet aangetroffen. Daarom raden de organisaties aan dat zwangere en borstvoeding gevende vrouwen aan om zoveel mogelijk biologische producten eten en die ook voor bereiding van babyvoeding gebruiken. Ook voor opgroeiende kinderen kunnen hormoonverstorende pesticiden al in zeer lage dosis schadelijk zijn. Nieuwe wetenschappelijke inzichten tonen aan dat deze hun ontwikkeling nadelig kunnen beïnvloeden. Aandoeningen en chronische ziekten in hun latere leven kunnen het gevolg zijn.

De groenten en fruitsoorten die het meest zijn vervuild met hormoonverstorende pesticiden resten, zijn juist de soorten die ouders graag voor de gezondheid aan onze kinderen geven zoals sla, tomaten, komkommers, appels, aardbeien, rode en zwarte aalbessen, kropsla, sperzieboon, druiven, kersen, nectarines, peren.

Gelukkig waren een aantal producten met weinig of geen pesticideresiduen vervuild, zoals bloemkool, broccoli, champignon, Chinese kool, courgette, rode biet, rode kool, witte kool en uien.

Het wordt tijd dat ook de Nederlandse sector voor land- en tuinbouw het gebruik van synthetische pesticiden herzielt op basis van de nieuwe wetenschappelijke inzichten over hormoonverstorende werking en combinatie-effecten van bestrijdingsmiddelen in voedsel en rekening houdt met de kwetsbare groepen van zwangere vrouwen en opgroeiende kinderen.

Door hiermee voorop te lopen kan de Nederlandse sector een marktvoordeel veroveren in een tijd dat algemeen in Europa de bewustwording en regelgeving over hormoonverstorende stoffen gaat toenemen.